

**T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
Tarım İl Müdürlüğü**

**SAMSUN İLİNDE MEYVECİLİKTE YENİ BİR AÇILIM;
MEYVECİLİK TARIM HAVZALARI**

Burhan HEKİMOĞLU	Mustafa ALTINDEĞER
Ziraat Mühendisi	Ziraat Mühendisi

bhekimoglu55@gmail.com

altindeger@gmail.com

Samsun/Temmuz 2009

**Samsun Tarım İl Müdürlüğü Yayınıdır
Strateji Geliştirme Birimi**

GİRİŞ

Tarım sektörünü daha fazla katma değer üretir hale getirmek için; teknoloji kullanımını artıran, talebe göre üreten, verimliliği gözeten, tarımsal üretim ve pazarlama anlayışını birlikte düşünen **tarım havzaları gibi bir organizasyon** oluşturulmalıdır. Ayrıca üretimin altyapısını hazırlayan, çiftçinin ve yatırımcının eğitimini sağlayan, teşvik eden, kontrol eden ve standartlara uygunluğu denetleyen bir sistem olan **Tarım havzaları** sayesinde yatırım yapacak tarım müteşebbislerinin önü açılacaktır. **Tarım havzaları** ile toprak ve su kaynakları, çevre ve biyoçeşitlilik korunacak ve geliştirilecektir.

Tarım havzaları; tarımsal faaliyetlerin *belirli bir plan dahilinde yoğunlaştırılacağı ve entegre bir şekilde yürütüleceği bir veya birkaç köy, ilçe, il sınırı veya bölge sınırları içinde ekolojik ve sosyo-ekonomik şartlar itibarıyla benzerlik ve bütünlük gösteren tarım bölgeleridir.*

Ülkemizde ve **Samsun** bölgemizde uygulanabildiği takdirde **Tarım havzalarıyla;** Tarımsal üretimde verimliliği artırmak ve tarımsal yatırımı teşvik etmek, ürün kalitesini ve standardını yükseltmek, modern tarım işletmelerinin kurulmasına öncülük etmek, ulusal ve uluslar arası seviyede rekabete dayalı büyük ölçekli tarımsal üretimi gerçekleştirmek, özendirmek, yaygınlaştırmak, ambalajlama ve pazarlamayı kolaylaştırmak, fiziksel ve sosyal altyapıyı oluşturmak suretiyle *uygun alanlarda tarımsal üretim ve yatırım için cazibe merkezleri* oluşturmaktır.

Tarımsal faaliyetleri ve tarımsal desteklemeleri havzalar bazında yoğunlaştırarak Türkiye’de bir üretim planlamasının yerleştirilmesi ve AB normlarında işletmelerin sayısının artırılması hedeflenmiştir.

Meyvecilik Tarım havzalarının stratejik amaçları;

Tarımsal planlama, sürdürülebilir kaliteli üretim, tarım arazilerinin korunması, üretici örgütlerinin etkinliği, kaynakların öncelikli alanlarda etkin kullanımı ve tarımsal üretimde AB normlarını yakalamaktır.

Meyvecilik Tarım havzalarıyla; Ülkemizde ve **Samsun** ilimizde üretim ve ürün deseninin tam olarak belirlenmesi, ürünsel üretim ve sektör yığınlaşması, **Tarımsal hizmetlerin sözleşmeli olarak üretimi, girdi temini, üretici örgütlenmeleri eğitimi, veri tabanı oluşturma** yönünde alt yapı geliştirilecektir.

Son yıllarda **Samsun ilinin;** *sürdürülebilir tarımı, tarımsal verimliliği ve üretimde rekabet edebilirliğini artırabilmek için atılan önemli adımlardan biride tarım havzalarının temelini oluşturacak olan kapama meyve bahçesi tesisi ve kapama bodur meyve yetiştiriciliği*dir.

Samsun ilimizde Sebze tarım havzaları ovalarımızda doğal olarak oluşmuştur. Ancak ilimizde meyvecilik fındık hariç Merkez ilçede kürtün ırmağı boyunca uzanan vadi kapama meyve bahçeleri ile mert ırmağı boyunca uzanan bölgedeki kapama meyve bahçeleri içinde dar bir alana sıkışıp kalmıştır. Bunun yanında sadece Çarşamba ilçesinde düzenli ve kaliteli şeftali bahçeleriyle iyi bir plantasyon oluşturulması **meyvecilik tarım havzaları oluşumuna** katkı sağlamıştır.

Samsun Tarım İl Müdürlüğü Tarım havzaları oluşturulmasının önemini daha önceden tespit ederek **İl Özel İdare** kaynakları başta olmak üzere Bakanlık ve diğer kaynaklardan **önemli miktarlarda projeli kapama meyve bahçesi tesis** ettirmiştir. Son yıllarda **Samsun** ilinde yöreye uygun çeşitlerle oluşturulan bodur ve yarı bodur meyve bahçeleri meyve ihracatçısına ve meyve suyu sektörüne önemli üretim potansiyeli ve hammadde kaynağı oluşturmaya başlamıştır. Uygulamaya konulan bu kapama meyve bahçesi projelerle; Samsun ilimizde kapama bahçe alanlarını artması, 3-5 yıl sonra havza alanlarında belirli bir üretimin oluşması, köylerimizin belirli bir ürünle anılır olması ve çiftçiye alternatif geçim kaynağı oluşması sağlanacaktır.

Bu bahçeler tesis edilirken ileride meyvecilik tarım havzası olabilecek bölgeler dikkate alınmıştır. Özellikle İl Özel İdare kaynakları kullanılırken bu konuya azami dikkat gösterilmiştir. **Samsun** ilimizde meyvecilik alanında bu değişim sağlanabilirse yukarıda saydığımız ekonomik gelir başta olmak üzere her açıdan tarım havzalarının faydaları orta ve uzun vadede üreticimize yansacaktır.

Uygulanabildiği takdirde havzalarda aynı zamanda gıda sanayi üretimi için gerekli olan **kaliteli hammadde ihtiyacının karşılanma garantisini sağlamak veya garantili pazarlamak** için mekanizmalar gelişecektir. Bunun sonucunda tarımsal ürünlerimizin dünya piyasalarında rekabet gücü kazanmaları açısından belli standartlara sahip **marka** (ziraat 0900 gibi) oluşturmaları gerekmektedir.

SAMSUN İL İÇİN BELİRLENEN MEYVECİLİK HAVZALARI

Samsun İlimiz ve İlçelerinde uygulanması düşünülen meyvecilik projelerinde, proje uygulanan ve uygulanacak olan meyvecilik havza alanları;

- ALAÇAM :** 1. Havza: Yenice, sarılık, Taşkelik,
2. Havza: Gökçeboğaz, Akbulut ve Kışlakonak
- ASARCIK :** 1. Havza: Yeniömerli, Armutlu, Çulhaoğu, Alışar, Sakızlık
2. Havza: Merkez, Kuyumcuoğlu, Gököl, Musaağa (Gündoğdu, Akyazı, ve Kılavuzlu)
- AYVACIK :** 1. Havza: Merkez, Esenyurt, Göçekli (**Böğürtlen, Ceviz ve Ayva**)
- BAFRA :** 1. Havza: İlyaslı, Terzili, Kamberli, Ortadurak, Örencik, Hıdrellez, Çetinkaya
2. Havza: Göltepe, Elfavut, Kelikler, K. Kavakpınar, azay, karesteci, Müstecep, Paşaseyh
3. Havza: Kolay, Asar, Kapıkaya, İnözukoşaca, Esençay, Düzköy,m Yeniköy, Tepebaşı
4. Havza: Lengerli, Evrenuşağı, Çalköy, Elifli
5. Havza: Yakıntaş, Gümüşyaprak, tepecik, Sarıçevre, Tütüncüler
6. Havza: Dikencik, Darboğaz, Boğazkaya, Derelşer, Ozan, İkizpınar, Gazibeyli, ŞeyhUlaş, Doğanlı, Aktepe
- ÇARŞAMBA:**1. Havza: Beyyenice, Boyacalı, Eğrikum, Orduköyü, Kurtahmetli (**Kivi**)
2. Havza: Boyacalı, helvacalı, Kumarlı, Kaydan, Karacalı, Köklük, Uluköy, Paşayazı, Durakbaşı, Vakıfköprü, Karamustafalı, Ovacık, Çaltı, Dikencik, Y. Dükencik, Hacılıçay, Kirazbucağı, Beylerce. (**Elma**)
- HAVZA :** 1. Havza: Ortaklar, Dündardibi
2. Havza: Çeltek, Gelincik, (Eymür , Küflek)
3. Havza: Güvercinlik, Bekdiğın,
4. Havza: Mısmılağaç, Ereli, Yenice,
5. Havza: Dereköy, Gidirli, Celil, Kamlık
- KAVAK :** 1. Havza: Boğaziçi, Çakallı, Değirmençili,
2. Havza: Mert ırmağı kıyısında arazisi bulunan köyler (Büyükçukur, Tepecik, Kuzalan, Dereköy, Murakbeyli, Ahırlı, Dura, Tararmuslu, Merkez, Tabaklı, Kurşunlu, Germiyan)
- LADİK:** 1. Havza: Aşağıgölyazı, Polat, Hamitköy, Cüceköy, Soğanlı (**Kiraz, Karadut**)
2. Havza: Ahmetsaray- Salur, günkoru, deliahmetoğlu, Isasofta, Kıranboğaz, İbiköy, Aslantaş (**Bağ**)
3. Havza: Derinöz Barajının faaliyete geçmesiyle Sulamaya açılan Alanlar.
- 19 MAYIS :** 1. Havza: Hibeköy, Dağköy, Çetillipınar (**Elma**)
2. Havza: Çandır, Tepeköy (**Elma**)
3. Havza: Merkez mahalleler, Yörükler, Dereköy, Beylik, Kertme, (**Böğürtlen ve kivi**)

SALIPAZARI:

İlçede havza olabilecek alan mevcut olmayıp sulama imkanı olan merkez ve çevresindeki köylerde **böğürtlen, Kivi ve çilek** yetiştiriciliği yaygınlaştırılabilir.

TEKKEKÖY: 1. Havza: Antyeri, 23 Nisan mh, Çay mh, Gölçeğiz mh, Hamzali mh, Ovabaşı mh, Selyeri mh,
2. Havza: Aşağı Çinik Beldesi(19 Mayıs mh, Cumhuriyet mh, Kahyalı mh, Köprübaşı mh)
3. Havza: Büyüklü Beldesi (Cumhuriyet mh, Gökçe mh, İstiklal mh,) Kışla
4. Havza: Kutlukent, Asarağaç, Çırakman, Merkez mh.
Tespit edilen alanlar toprak yapısı bakımından uygun olup, bazı yerlerde taban suyu olabileceğinden dikim alanları iyi etüd edilmelidir.

TERME : 1. Havza: Merkez, Sarayköy, Ahmetbeyli, Uzungazi, H. Mescitli, Kocaman, Bağsaray, Evcı, Sakarlı, Kozluk, Akçay
2. Havza: Köybucağı, Akbucak, Beşikli, Çardak, Y. Cami, Elmaköy, Kuşculu, Söğütlü, Gölyazı, Gündoğdu, O. Söğütlü

Tesbit edilen alanlar bir havza olarak değerlendirilmesi mümkün olmayıp, birbirine bitişik köylerdir. Genelde fındık alanları olup kısıtlı miktarda açık alan bulunmaktadır. Bölgede taban suyu yüksek ve toprak yapısı ağırdır. Bahçe kurulacak alanların çok iyi etüd edilmesi gerekir.

VEZİRKÖPRÜ : 1. Havza: Yağcı, Bahçekonak, Esenyurt, Güder, Boğazkoru (**Elma, Kiraz, Bağ**)
2. Havza: Kızılcaören, Meşeli, Pazarcı, Köprübaşı, Yenicelik (**Bağ, Elma**)
3. Havza: Çalköy, Yörükçal, Kületek, Tatarkale, Tekkekıranı, Aydoğdu, Güldere, Çekalan (**Bağ, Elma**)

YAKAKENT: 1. Havza: Merkez, Kozköy, Kürüz, Gürgenlik, Kayalı
2. Havza: Küplüağzı, Yeşilköy, Karaaba, Kuzören, Sarıgöl (**Elma, Kivi, Kiraz**)

ATAKUM: Kürtün ırmağı vadisi

CANİK: Mert ırmağı vadisi

İLKADIM: Kürtün ve Mert ırmağı vadisi

BU PROJELERLE; *Başta Samsun İlimizdeki kapama meyve bahçe alanlarının artırılması, arayış içerisinde olan çiftçilerimize alternatif gelir imkanlarının gösterilmesi, sulama imkanı mevcut ve küçük parçalara bölünmüş arazilerin karlı bir üretim sahasına dönüştürülmesi, geçimini tarımsal üretimle sağlayan küçük aile işletmelerinin hem kendi gelir düzeylerinin artışının sağlanması, kırsal alandaki göçün önlenmesi, atıl işgücü ve hafif işgücünün bulunduğu yerde değerlendirilmesi, klon anaçlarının kullanılarak bodur anaçlarla meyveciliğin yaygınlaştırılması, yüksek verimli kaliteli meyvelerle meyve suyu sektörüne hammadde sağlanması ve ihracata yönelik meyveciliğin oluşturulması amaçlanmıştır.*

SAMSUN İLİNDE YILLARA GÖRE DAĞITILAN MEYVE FİDANLARI TİM-2009

Meyveler	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		Toplam	
	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da
Bodur Elma	3600	18	3400	17	23410	117	26734	139	88800	444			55390	277	201334	1012
Bodur Kiraz	1670	20			3160	40	10537	139	4860	58			5600	70	25827	327
Kiraz	3000	100	1200	39	2060	69	4568	121	720	24			1530	51	13078	404
Ahududu			5000	17											5000	17
Böğürtlen			5000	17			5000	25	10400	52	9800	49	4000	20	34200	163
Kivi			2000	40	1600	32	2750	55	3150	63			2100	42	11600	232
Vişne			5060	168	8540	284	7500	262	960	32					22060	746
B. Armut					2000	24	3000	37	3120	40					8120	101
Ayva					850	17			1750	35					2600	52
Nar													2500	21	2500	21
T.Hurması							500	10							500	10
Aşılı Asma	1500	7,5	11510	55	12000	62	2930	15	6000	30	14500	72,5			48440	242
Ybdr Kiraz							1400	18	5600	112					7000	130
Ybdr Elma							9555	119	15600	152			7680	96	32835	367
Ceviz	3500	350							1730	162					5230	512
Bdr Şeftali									6480	81					6480	81
TOPLAM	13270	496	33170	353	53620	645	74474	940	149170	1285	24300	121,5	78800	577	426804	4417

SAMSUN İLİNDE İLÇELERE GÖRE DAĞITILAN MEYVE FİDANLARI TİM-2009

İLÇESİ	2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		TOPLAM	
	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da	Adet	da
MERKEZ											100	0,5			100	0,5
ALAÇAM					1000	5	6437	41	12400	74			3500	17,5	23337	137,5
ASARCIK					400	13			720	9					1120	22
AYVACIK					850	17			6650	147	200	1			7700	165
BAFRA	80	1	2950	10	5920	89	12955	163	12660	196	200	1	15740	135	50505	595
ÇARŞAMBA			2000	40	15370	100	6200	94	38570	316			700	3,5	62840	553,5
HAVZA	2760	17	11510	55	8000	40	11275	84	1440	18	5000	25	4240	53	44225	292
KAVAK	3530	25,5	1680	21	1550	8	2870	38	9600	52			4000	20	23230	164,5
LADİK					3480	116			1600	8			5310	58	10390	182
19 MAYIS			1720	29	2840	95	7048	118	1300	14	9300	46,5	6350	42	28558	344,5
SALIPAZARI			7050	24			5000	25	4000	20	0		4000	20	20050	89
TEKKEKÖY							5605	58	6800	34	200	1	8500	42,5	21105	135,5
TERME							1500	15	28600	143			7600	38	37700	196
VEZİRKÖPRÜ	400	2	1000	5	10800	56	5330	27	13200	72	9300	46,5	8700	64	48730	272,5
YAKAKENT					390	13	5754	115	10300	98,5			8300	73	24744	299,5
ATAKUM							1500	52	730	62					2230	114
CANİK	6500	450	5060	168	2730	91	3000	110	600	20			1860	11	19750	850
İLKADIM			200	1	290	2									490	3
TOPLAM	13270	496	33170	353	53620	645	74474	940	149170	1284	24300	121,5	78800	577,5	426804	4416

Ayrıca Özel sektörde şirketler ve şahıslar kendi imkanlarıyla modern büyük kapama meyve plantasyonları oluşturmuşlardır. 19 Mayıs ilçesi Çandır köyünde (Çandır-Tepeköy Havzasında) SAMMEY adlı özel şirketin kurduğu 650 dekarlık modern kapama bodur meyve bahçesi ve Canik ilçesinde Mert ırmağı havzasında 50 dekarlık modern kapama bodur meyve bahçesi başta olmak üzere Çarşamba ilçesinde kurulan çok büyük ölçekteki kivi bahçesi gibi modern kapama bahçeleri ve de il de çok sayıda kurulan 5-30 dekar ölçeklerindeki kapama bodur meyve bahçeleri bunlara örnek verilebilir.

MEYVECİLİĞİN ÜLKEMİZDEKİ VE SAMSUN İLİNDEKİ DURUMU;

Ülke olarak meyve üretim miktarında birçok üründe ilk sıralarda yer almamıza rağmen, verim, dış satım ve kişi başına tüketim miktarlarında çok gerilerde olduğumuz bir gerçektir. Türkiye’de üretilen ortalama 12-13 milyon ton meyvenin ancak 1 milyon tonu civarında bir kısmı ihraç edilebilmekte ve bu da toplam üretimin % 8’ini oluşturmaktadır. Hatta, Dünyada monopol durumunda olduğumuz Fındık hariç diğer meyve türlerinde ihraç oranı üretimin %3-5’ini geçmemektedir. Üretilen ürünlerin bölgemiz için önemli olanlarını üretim yapısı, yıllara göre değişim yönüyle şu şekilde irdelemek mümkündür.

Türkiye genelinde meyve üretimi yapılan alanlar daha önceki yıllarda tarım alanlarının %5’ini oluşturmakta iken bugün %10,2’ye yükselmiştir. TR83 Samsun alt Bölgesinde ise bu oran %7’dir. Yani TR83 Samsun alt Bölgesinde meyve üretimi yapılan alanların tarım alanlarına oranının Türkiye ortalamasına göre düşük olduğu görülmektedir.

Samsun ilinde önemli görülen bazı meyvelerin üretim trendleri (TON)

Seçilmiş Meyveler	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Elma	13.248	13.365	14.827	14.830	14.564	14.060	14.905	13.510	16.826	13.645
Armut	8086	7985	8940	9034	9206	9255	9055	8197	8526	9104
Erik	2927	3351	2678	3653	3950	4021	4285	4333	4302	5035
Fındık	45.554	35.119	42.066	48.394	52.143	46.968	44.185	65.324	55.087	53.786
Ceviz	1764	1469	2106	2172	2230	2337	2331	2472	2538	2905
Çilek	370	240	385	305	323	518	918	846	446	1125
Şeftali	8047	5716	4527	12.848	12.950	14.621	18.190	19.127	18.027	22.571
Kiraz	2364	2350	2924	2661	2559	3183	3029	3100	2841	3097
İncir	1952	1920	2144	2163	2216	2228	2162	2052	2249	2461
Dut	1506	1524	1703	1815	1465	1719	1720	1712	1828	2010
Vişne	549	444	605	602	603	668	679	682	629	723
Trabzon Hurması	173	203	228	245	345	472	439	473	466	556
Kivi	-----	-----	-----	-----	5	6	8	18	32	151

Toplam meyve ağaç sayısı bakımından ülkemiz toplam meyve ağaç sayısı 644.542.000, TR83 Samsun alt Bölgesinde ise 48.153.189 olup, bu bölgenin toplam meyve ağaç sayısı ülke ağaç sayısına oranlandığında yaklaşık % 7,5’e tekabül etmektedir.

Meyve Üretimi yönünden kıyaslama yapacak olursak 2003 yılı Türkiye meyve üretimi 13.141.370 ton iken TR83 Samsun alt Bölgesinde ise üretim 308.647 ton’dur. Yani ülkemizde üretilen meyvelerin %2,3’ü TR83 Samsun alt Bölgesinde üretilmektedir. Bölgede meyve üretim alanlarının tarım alanlarına oranı karşılaştırıldığında %19,7 ile Samsun ilk sırada, %3,8 ile Tokat ikinci, %2 oranla Çorum üçüncü, %1,7 ile Amasya son sırada yer almaktadır.

Toplam meyve ağaç sayısı olarak TR83 Samsun alt Bölgesinde 45.559.429 ile Samsun ilk sırada, Tokat 3.236.041, Amasya 2.052.197 ve Çorum 1.695.738 ile son sırada yer almaktadır. Meyve üretimi bakımından 191.021 ton ile Samsun ilk sırada yer alırken 75.220 ton ile Amasya ikinci, 69.189 ton ile Tokat üçüncü, 40.259 ton ile Çorum son sırada yer almaktadır.

SAMSUN İLİ MEYVE EKİLİŞ VE ÜRETİMİ

YILLARA GÖRE MEYVE AĞAÇ SAYILARI ÜRETİM VE VERİM DURUMU - 2008

MEYVELER	AĞAÇ SAYISI			
	MEYVE VEREN YAŞTA	MEYVE VERMEYEN YAŞTA	ÜRETİM(TON)	
ARMUT	207.868	73.352	7.875	
AYVA	57.508	18.875	1.456	
ELMA	414.784	260.955	15.000	
MUŞMULA	28.710	4.905	553	
ERİK	131.650	36.055	4.393	
KIRAZ	103.658	67.472	3.427	
KIZILCIK	96.785	3.240	1.156	
ŞEFTALİ	647.297	55.911	29.684	
VIŞNE	34.542	32.915	1.146	
ZEYTİN	19.940	5.645	57	
CEVİZ	126.045	100.648	2.690	
FINDIK	41.513.945	5.123.365	115.593	
KESTANE	27.000	4.925	490	
ÜZÜMSÜ MEYVELER	AHUDUDU (Da)	15	0	13
	BÖĞÜRTLEN (Da)	132	22	141
	ÇİLEK (Da.)	772	0	605
	DUT	51.895	14.030	1.937
	İNCİR	57.555	13.000	2.186
	KİVİ	18.950	22.600	691
	NAR	9.947	4.950	244
	TRABZON HURMASI	11.350	10.765	562
	ÜZÜM (Da)	835	171	1.122
TOPLAM	43.559.429	5.853.608	191.021	

Samsun TİM-2008

TÜRKİYE'DE YAŞ MEYVE SEKTÖRÜNDE İHRACAT:

2008 yılında Yaş Meyve'de Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün **değerde 170.833.546 \$** ve **miktarda 202.579.183 kg.** ile **üzüm** olmuştur. Bunu sırasıyla **kiraz-vişne**, **şeftali** ve **kayısı** izlemiştir.

2009 yılı haziran ayında Yaş Meyve'de Türkiye geneli en fazla ihracatı yapılan ürün **değerde 63.337.369 \$** ve **miktarda 22.769.747 kg.** ile **kiraz-vişne** olmuştur. Bunu sırasıyla **çilek**, **kayısı**, **şeftali** izlemiştir.

Ülkemiz ihracatındaki en büyük engel **üretimde büyük** olmamıza rağmen **kalitesi “düşük”** ürün üreten olmamızdır. **Sekiz üründe dünyada ilk 10** da yer aldığı ifade edilen ülkemiz bu potansiyelini **ihracat aktörü haline getiremiyor**. Ancak bilindiği üzere dünyada küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin dış ticaret üzerindeki etkilerinden biri de **bilinçli alıcıların kaliteli ürün talebi ve bunlara bağlı olarak gittikçe artan rekabettir**. Ülkemiz işletmelerin iç ve dış pazarlarda rekabet edebilmeleri için **üretim tasarımlarında standart ve markalaşma yanında müşteri beklentilerini ve taleplerini mutlaka göz önünde bulundurmaları** gerekmektedir. Günümüzde, **ürünlerini dünyanın kabul ettiği standartlara göre üretmeyen ve pazarlamayan işletmelerin, dünya pazarında pay almaları ya da mevcut pazar paylarını genişletmeleri mümkün görünmemektedir**. Bu itibarla, **dünya ticaretinde yer edinmek için ülkemizde ve**

bölgemizde ürün standartlarının oluşturulması, uygulanması ve bu standartlara uygunluğun oluşması büyük önem arz etmektedir.

Bütün bunlara rağmen kapama meyve bahçesi tesisinde son 10 yılda çok büyük bir gelişim gösteren ülkemiz ve Samsun ili işletmeleri özellikle ihracata uygun kaliteli çeşitlerin dikimini yaparak bu potansiyeli lehimize çevirmeye başlamıştır. Ancak iç Pazar ve özellikle dış Pazarın istekleri dikkate alınarak üretim planlamasını daha uygulanabilir hale getirmeliyiz. Bu nedenle Dış Ticaret Müsteşarlığı (DTM Taze Meyve ve Sebze El Kitabı-2007) kaynaklarına göre YAŞ MEYVE İHRACATINDA EN ÇOK KARŞILAŞILAN çeşitler SAMSUN ili meyve üreticilerine yol göstermesi açısından aşağıda belirtilmiştir.

ELMA:GRANNYSMITH,RED CHİEF,FUJİ,JARSEYMAC,REDSTAR,GALA,STARKİNG
ARMUT: AKÇA, SANTA MARİA, DEVECİ, ANKARA

ERİK: CAN, PAPAZ, İTALYAN, MÜRDÜM, BLACK ÇEŞİTLERİ, FRIAR

KİRAZ: ZİRAAT 0900 (NAPOLYON), SWEET HEART, LATE LORY

ŞEFTALİ: DİXİRED, HALE, RED HAVEN NAR: HİCAZ, DEVE DİŞİ

2007 - 2008 TÜRKİYE GENELİ YAŞ MEYVE İHRACAT KAYIT RAKAMLARI (\$)

	01.01.2007 / 31.12.2007		01.01.2008 / 31.12.2008	
	MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
	(KG)	(\$)	(KG)	(\$)
TAZE MEYVE	356.203.732	403.453.339	457.632.274	499.658.900

2007-2008(OCAK-ARALIK) TÜRKİYE YAŞ MEYVE İHRACATINDA İLK 10 ÜRÜN

NO	ÜRÜN	01.01.2007 / 31.12.2007		01.01.2008 / 31.12.2008	
		MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)	MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)
1	ÜZÜM	172.139.096	133.019.669	202.579.183	170.833.546
2	KİRAZ, VIŞNE	57.040.473	146.445.559	28.617.864	115.089.626
3	ŞEFTALİ	19.042.172	16.034.046	43.039.101	37.032.356
4	KAYISI	14.902.386	15.080.915	22.098.496	32.138.696
5	NAR	13.731.574	16.860.976	33.218.615	31.815.847
6	ÇİLEK	17.242.142	21.395.468	22.380.165	30.331.066
7	İNCİR	7.506.188	18.029.141	9.544.701	24.318.776
8	KARPUZ	20.861.765	6.457.605	44.682.055	12.500.375
9	ELMA	9.942.631	5.644.193	19.888.118	12.233.907
10	AYVA	4.471.133	5.526.005	7.129.608	6.936.487

NOT: Maddeler, 2008 yılı fob(\$) değerlerine göre sıralanmıştır.

2008-2009 (HAZİRAN) TÜRKİYE YAŞ MEYVE İHRACATINDA İLK 10 ÜRÜN

NO	ÜRÜN	01.01.2008 / 30.06.2008		01.01.2009 / 30.06.2009	
		MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)	MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)
1	KİRAZ, VIŞNE	18.640.394	78.542.687	22.769.747	63.337.369
2	ÇİLEK	4.563.564	5.848.421	6.406.990	6.796.111
3	KAYISI	4.821.023	7.739.835	4.310.117	4.772.470
4	ŞEFTALİ	3.726.097	3.559.621	3.483.925	2.121.631
5	KARPUZ	25.022.042	6.059.460	4.505.664	1.588.213
6	KAVUN	3.146.731	1.432.027	1.779.141	922.313
7	ÜZÜM	720.406	650.732	568.440	644.450
8	ERİK	433.724	358.351	602.195	636.546
9	HURMA	57.550	101.207	94.187	140.733

10	ARMUT	21.543	53.243	20.512	38.961
----	-------	--------	--------	--------	--------

**NOT: Maddeler, 2009 yılı fob(\$)'değerlerine göre sıralanmıştır.
2007 – 2008 Türkiye Geneli Yaş Meyve'de İhracat Yapılan İlk 15 Ülke**

NO	ÜLKE	01.01.2007 / 31.12.2007		01.01.2008 / 31.12.2008	
		MİKTAR	DEĞER	MİKTAR	DEĞER
		(KG)	(\$)	(KG)	(\$)
1	RUSYA FEDERASYONU	139.803.774	124.212.971	144.552.043	142.728.836
2	ALMANYA	49.609.078	83.487.741	53.233.009	94.978.335
3	BULGARİSTAN	6.428.137	6.385.015	47.208.984	39.013.133
4	UKRAYNA	31.266.767	22.374.331	49.624.864	37.401.918
5	BİRLEŞİK KRALLIK	9.145.051	28.013.921	6.777.076	22.532.958
6	SUUDI ARABISTAN	23.608.226	17.297.163	25.410.817	21.225.393
7	ROMANYA	18.548.630	14.265.701	23.078.914	18.222.021
8	BELÇİKA	3.963.698	13.148.861	3.778.987	17.351.242
9	İTALYA	2.951.427	10.794.331	3.513.727	13.404.432
10	HOLLANDA	8.907.958	17.490.763	7.866.040	13.252.299
11	AVUSTURYA	11.122.066	13.791.551	8.564.846	9.417.108
12	FRANSA	3.218.050	8.733.257	4.001.295	8.666.316
13	POLONYA	10.930.681	8.428.724	11.327.408	8.527.247
14	BEYAZ RUSYA	8.358.163	5.768.936	9.401.445	7.569.501
15	K.KIBRIS TÜRK CUMH.	3.892.360	4.165.461	4.275.177	4.783.111

NOT: Ülkeler, 2008 yılı fob(\$)'değerlerine göre sıralanmıştır

2008 – 2009 Türkiye Geneli Yaş Meyve'de İhracat Yapılan İlk 15 Ülke

NO	ÜLKE	01.01.2007 / 31.12.2007		01.01.2008 / 31.12.2008	
		MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)	MİKTAR(KG)	DEĞER(\$)
1	ALMANYA	11.658.079	31.216.244	8.201.787	25.137.085
2	RUSYA FEDERASYONU	10.298.237	16.077.966	11.205.752	13.673.337
3	BULGARİSTAN	6.839.738	6.432.069	7.120.133	10.953.544
4	BİRLEŞİK KRALLIK	2.402.618	13.053.144	1.644.545	7.112.702
5	BELÇİKA	1.818.154	11.868.313	711.746	4.216.815
6	HOLLANDA	1.694.440	4.494.224	1.253.279	4.211.197
7	İTALYA	1.190.409	6.408.819	1.096.463	4.206.929
8	İSVEÇ	291.322	945.287	427.004	1.550.172
9	IRAK	1.229.667	150.325	3.801.465	1.371.868
10	ROMANYA	6.753.941	2.803.594	2.386.609	1.340.391
11	NORVEÇ	56.910	128.747	218.036	1.225.379
12	MOLDOVA	584.580	124.232	1.011.719	818.014
13	SUUDI ARABISTAN	2.368.465	2.105.528	1.514.844	796.471
14	AVUSTURYA	1.429.168	693.751	412.023	766.371
15	DANİMARKA	323.126	852.570	274.447	637.929

NOT: Ülkeler, 2008 yılı fob(\$)'değerlerine göre sıralanmıştır

Ülkemiz de Tarım sektörünü geliştirmek, iyileştirmek, çiftçimizin gelir düzeyini ve refah seviyesini yükseltmek için Tarım Politikasında bir dizi yenilikler uygulamaya konulmuştur. Bu uygulamalar çerçevesinde öncelikle Türk Tarımında destekleme sistemi değiştirilmektedir.

Samsun ilinde oluşturmayı amaçladığımız meyvecilik Tarım havzalarının stratejik amaçları içinde tarımsal planlama, sürdürülebilir kaliteli ve sözleşmeli üretim, Pazar ve fiyat garantisinin oluşması, sektör yığınlaşması, tarım arazilerinin korunması, üretici örgütlerinin etkinliği, kaynakların öncelikli alanlarda etkin kullanımı ve tarımsal üretimde AB normlarını

yakalamak vardır. Bunlar sağlanabildiğinde doğal olarak İlimizin ve bölge çiftçisinin ekonomisi iyileşecek ve refah düzeyi yükseleceği kanaatindeyiz.

YAŞ MEYVELERİN TAŞIMA KOŞULLARI

ÜRÜNLER	SICAKLIK (°C)	SÜRE (GÜN)	DONMA NOKTASI (°C)	NEM (%)	ETİLEN ÜRETİMİ	ETİLEN DUYARLILIĞI	HAVA DEĞİŞİMİ İHT.	UYARI/OLMALI
Altıntop	8-10	6-12	-1.7	85-90	DÜŞÜK	DUYARLI	YÜKSEK	ORTAM HİJYENİK
Armut	1-3	5-8	-2.1	90-93	YÜKSEK	ÇOK DUYARLI	ORTA	MEYVE YEŞİL
Ayva	2-4	8-10	-1.8	80-85	DÜŞÜK	DUYARLI	YÜKSEK	
Çilek	0-1	2-4	-1.1	90-95	DÜŞÜK	AZ DUYARLI	DÜŞÜK	
Elma	0-4	6-8	-1.8	85-90	ÇOK YÜKSEK	DUYARLI	DÜŞÜK	
Erik	0-3	4-6	-2.0	90-92	NORMAL	ÇOK DUYARLI	ORTA	
İncir	0-2	5-7	-2.4	90-93	NORMAL	DUYARLI	DÜŞÜK	SERT VE YARI OLGUN
Kayısı	0-1	4-6	-1.1	90-92	YÜKSEK	ÇOK DUYARLI	YÜKSEK	ÖN SOĞUTMA SERT
Kestane	2-4	10-12	-4.4	85-90	ÇOK DÜŞÜK	DUYARLI	DÜŞÜK	NEM. YÜK
Kiraz	0-1	5-7	-2.0	90-92	ÇOK DÜŞÜK	DUYARLI	ÇOK DÜŞÜK	SU. ÖN SOĞ.
Limon (sarı)	10-14	7-14	-1.9	85-90	YÜKSEK	DUYARLI	ORTA	DİFENİLLİ SARGI
Mandarin	3-5	5-9	-1.8	85-90	NORMAL	DUYARLI	ORTA	
Muz (yeşil)	11-14	8-15	-3.0	85-90	YÜKSEK	ÇOK DUYARLI	YÜKSEK	ETİLENSİZ ORTAM
Nar	5-7	4-6	-3.0	85-90	DÜŞÜK	AZ DUYARLI	ÇOK DÜŞÜK	ÜŞÜME DİKKAT
Portakal	5-7	6-8	-2.0	85-90	YÜKSEK	DUYARLI	YÜKSEK	DİFENİLLİ SARGI
Şeftali/nektarin	1-3	4-6	-1.3	85-90	YÜKSEK		ORTA	
Tr. Hurması	2-4	6-8	-2.2	90-95	DÜŞÜK	DUYARLI	ORTA	YUM. ORT.
Üzüm	0-2	4-6	-2.9	90-95	DÜŞÜK		ORTA	KÜKÜRT DİOKSİT

KAYNAKLAR

- 1-İstanbul İhracatçılar Birliği İhracat rakamları-2009
- 2-Akdeniz İhracatçı Birlikleri 2007-2008 Ocak-Aralık ihracat rakamları-2009
- 3- TZOB Yaş Sebze Ve Meyve Raporu Aralık-2008
- 4-Yaş Meyve Sebze İhracatçı Birlikleri Raporları-2008-2009
- 5-İstanbul Yaş Sebze ve Meyve İhracatçılar Birliği Faaliyet Raporu-2007
- 6-Tarım Havzalarının Geliştirilmesi çalışmaları. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
- 7-Meyvecilikte Üretim Hedefleri. R.Gülcan
- 8-Türkiye Meyveciliğinde Üretim Hedefleri-2004, N.Kaşka, M.Gülyüz, M.Kaplankıran, S.Kafkas, S.Ercişli, A.Eşitken, R.Aslantaş Ve E.Akçay
- 9-TR83 Samsun Alt Bölge Tarım Master plan-2006. B.Hekimoğlu, M.Altındeğer, N.Korkmaz
- 10-Samsun Alt Bölge (TR83) Tarımının Sektörel Sorunları Ve Çözüm Önerileri Burhan Hekimoğlu, Mustafa Altındeğer
- 11-Samsun Tarım İl Müdürlüğü 1994-2008 istatistikleri
- 12- Samsun Tarım İl Müdürlüğü Çiftçi Eğitim Yayın Şubesi Çalışma Raporu-2009